

# BARCSAY JENŐ ÁLLVÁNY ABLAK ELŐTT, 1961

„Mert egy képet – az absztrakt képeket is – nagyon nehéz  
»kidekázni«. Hogy a motívumok ne legyenek túlságosan  
zsúfoltan elhelyezve, de ne legyenek túlságosan lazán sem.  
Hogy a színek összehangolva jelenjenek meg, vagy éppen  
jól elváljanak, ha más-más teret kell éreztetniük – ezt mind  
nagyon, nagyon nehéz megoldani.”

In: Barcsay Jenő: Munkám, sorsom, emlékem, Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest, 2000, 179–180.

## BARCSAY JENŐ (1900–1988)

Állvány ablak előtt | Easel in front of the Window, 1961

Olaj, vászon | Oil on canvas, 51 x 27,5 cm

Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Barcsay

Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on the reverse:

Állvány ablak előtt, művész tulajdona

### KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

- | XXXII. Biennale Internazionale d'Arte di Venezia, Padiglione d'Ungheria, 1964.
- | Barcsay Jenő kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest, 1966.
- | Barcsay Jenő kiállítása, Városi Múzeum, Győr, 1977.
- | Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely, 2015. május 17. – szeptember 6.

### KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

- | Válogatás magyar magángyűjteményekből, Magyar Nemzeti Galéria, 1981, kat.: 309.
- | Best of Műterem kiállítás. Mű-terem Galéria, 2007. április 14–28., 161. tétel

### REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- | László Gyula: Barcsay, Budapest, 1963, címlap és 44. kép
- | Pap Gábor: Állvány és figura. Adalékok a Barcsay-életmű értékeléséhez. Művészet, 1974/2., 24. oldal

Kezdő ár | Starting price: 12 000 000 Ft / 31 579 EUR

Becsérték: 20 000 000 – 30 000 000 Ft

Estimate: 52 632 – 78 947 EUR

## CÉZANNE-TÓL AZ ABSZTRAKCIÓIG

„Mikor a Luxembourg Múzeumban, a modern festészet akkori galériájában megláttam Cézanne-nak egy tengert ábrázoló képét, megérezttem, valahol itt kell elkezdni a festészetet, innen kell elindulni” – nyilatkozta Barcsay egyik interjújában. (idézi: Petényi, 1986, 21. oldal) Cézanne befogadásához az alapot Vaszary és Rudnay művészete adta a fiatal festőnek: „Két mesteremről összefoglalóan még ennyit: Vaszary a konstrukció, Rudnay a lélek embere volt. Őrülök, hogy ennél a két mesternél tanultam. E két elemből alakul a művészet.” (Székely, 1960, 188. oldal) Barcsay a húszas években kétszer is járt Párizsban. 1927-ben fedezte fel magának Cézanne festé-

szetét, 1929-ben pedig Braque és Picasso kubista festményei újabb lépcsőfokot jelentettek az absztrakció útján. Hazatérése után Szentendrén dolgozott, a harmincas évek termését azonban még inkább a mélyen tisztelt előd, Nagy István szerkezetes naturalizmusa határozta meg. Barcsayt rabul ejtette a Szentendre környéki táj, amelynek lankáit és szántóit határozott vonalakkal emelte ki festményein. A negyvenes évekre ülepedtek le benne igazán Cézanne és a kubista képépítés tanulságai. Ekkoriban festett csendéleteit és tájképeit már a természeti motívumokból absztrahált vonalszerkezet uralja.





2. Barcsay Jenő festőállvánnyal, Szentendré, 1980

## FORMA ÉS TÉR

Barcsay 1945-ben a funkcionális anatómia és a tárgyrábrázolás tanára lett a Képzőművészeti Főiskolán. 1953-ban alkotta meg – azóta több nyelven is kiadott – művészeti anatómia könyvét, amelyben egyedülálló alapossággal rajzolta meg az emberi test szerkezetét. A Kossuth-díjjal jutalmazott könyvet az 1958-as Ember és drapéria követte, amely egyesítette a természetű modellrajtot és a drapériavezetés klasszikus hagyományait. Barcsayt azonban nem csak a monumentális emberábrázolás lehetőségei foglalkoztatták, a „felszabadulás” után sok pályatársához hasonlóan absztrakt „kísérleteivel” sem hagyott fel.

Az ember szerkezetéhez hasonló alapossággal kutatta tovább a tárgyak és a tér struktúráját is. E téren folytatott elméleti és gyakorlati megfigyeléseit 1966-os Forma és tér című könyvében összegezte. Ebben a műben a rá jellemző éleslátással és világossággal fogalmazta meg az absztrakcióról folytatott véleményét is: „A nonfiguratív művészetnek éppen úgy meg van a kapcsolata a természettel, mint a »természetelvűnek«.

Az absztrakt művészet nem utánoz, hanem felfedez: keresi a jelenségek kapcsolatait, összetartozását, s így épít fel egy új egészet. Mélyről jövő, új eredményekben gazdag festői világ ez.” (idézi: Pap, 1974, 24.)



4. Benczúr utca 2., Barcsay Jenő festőművész a műtermében. Fortepan / Gábor Viktor

## FESTŐI ÁLLVÁNYOK

Az ötvenes évek második felében Barcsay nemcsak monumentális asztalokat és konstruktív tőkeket festett, hanem gazdagon árnyalt koloritú, gyönyörű, kis városrészletek is lekerültek festőállványáról. Ezek az aprócska remekműveken a mester finom egyensúlyt teremtett festészetének két vezérfonala: a líra és a konstrukció között. E korábbi és későbbi szikár, komor festészetéhez képest lírai periódusában születtek meg egészen rendkívüli műtermi képei is. E képek témája szinte kizárólag a festő állványa, rajta esetleg egy képpel vagy egy tükörrel, de sokszor csupán az állvány szerkezete tölti ki a műterem absztrahált terét. „Állványos”

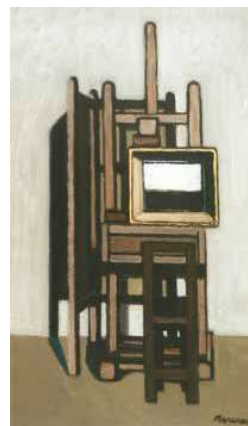
festményei közül is kiemelkedik a *Festőállvány ablak előtt* című alkotása. Korábbi képeitől eltérően az állványt itt teljesen frontálisan ábrázolta, az okkertől a halványzöldön át a rózsaszínig ívelő színskála azonban térrel telíti a geometrikus vonalhálót. A festőállvány és az ablak mondriani mélységeket sejtető geometrikus struktúrája éppen a finom, pasztelles színeknek köszönhetően őrzi meg a valóság illúzióját. A puszta eszközt festői szimbólummá nemesítő képen egyedülálló szintézist kapjuk annak, ami a festészetet festészetté teszi: a színnek és a vonalnak, az absztrakciónak és a természetűségnek.



3. Barcsay Jenő: Festőállvány (Csendélet / Állvány festőasztallal), 1957



5. Barcsay Jenő: Vörös állvány, 1961



6. Barcsay Jenő: Festőállvány, 1960-as évek eleje



7. Barcsay Jenő: Festőállvány, 1961



8. Barcsay Jenő: Festőállvány, 1960

HORNYIK SÁNDOR